

Відгук отримано
23.10.2023 р.

Голова спеціалізованої
вченої ради

ДФ 26.133.045

Хоружі (Л.Л. Хоружа).

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.045

У Київському університеті

Імені Бориса Грінченка

доктору педагогічних наук, професору,

професору кафедри освітології

та психолого-педагогічних наук

ХОРУЖІ Людмилі Леонідівні

ВІДГУК

офіційного опонента **Пазюри Наталії Валентинівни**,

доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри авіаційної

англійської мови Національного авіаційного університету

про дисертацію **Назаренко Олександри Євгеніївни**

«Тенденції розвитку вищої освіти в Республіці Корея», подану на здобуття

ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність теми дослідження.

Актуальність і доцільність дослідження зумовлена тим, що в умовах глобалізаційних процесів, стрімкого науково-технічного прогресу, техніко-технологічних змін у різних галузях промисловості та сфери послуг в Україні постає завдання створення такої моделі вищої освіти, яка була би здатна вирішити такі проблеми, як-то: з одного боку, ескалація конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках в умовах їх глобалізації; а з іншого, невідповідність рівня готовності випускників навчальних закладів до професійної діяльності. Сучасна система вищої освіти повинна готувати майбутніх фахівців до опанування сучасних інформаційних та виробничих технологій, заснованих на знаннях. В цьому контексті, не аби який інтерес становить досвід країн Східної Азії.

Східно-Азійський регіон є одним з таких, що найбільш динамічно розвивається в світі. Відкрита торгівля, інвестиції у важливі галузі господарства та економічні реформи за дуже короткий час перетворили ці країни на розвинені. Багато країн Східно-Азійського регіону інвестували значні фінансові і людські ресурси для розвитку своїх освітніх систем та досягнення ними світових стандартів. Реформи освітньої галузі створили умови для заохочення іноземних студентів до навчання та трансформації азійських країн на експортерів освітніх послуг. Забезпечення якості вищої освіти розглядається як необхідна умова сталого економічного розвитку Східно-Азійських країн.

Отже, дисертаційне дослідження О.Є.Назаренко виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи та індивідуального плану аспіранта Київського університету імені Бориса Грінченка.

2. Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних).

Найбільш суттєвими науковими результатами, що містяться в дисертації є обґрунтування тенденцій розвитку системи вищої освіти Республіки Корея з окресленням перспектив використання південнокорейського досвіду в умовах реформування вищої освіти в Україні.

Дисертанткою вперше цілісно досліджено феномен вищої освіти Республіки Корея у форматі тенденцій на засадах єдності її сутнісних характеристик. На основі методу узагальнення обґрунтовано базові тематичні напрями наукових розвідок проблеми вищої освіти Республіки Корея у світовому дослідницькому просторі (історія становлення, особливості організації системи освіти на сучасному етапі, структурні трансформації, інновації, виклики). Авторкою на основі методу систематизації окреслено генезу вищої освіти Республіки Корея з осмисленням її витоків у форматі авторської періодизації, що охоплює два періоди: перший період «Вища освіта для розбудови економіки (1953 – 1990) та другий період «Вища освіта для інноваційного розвитку (починаючи з 1990). На основі методу аналізу тенденцій здобувачкою обґрунтовано тенденції розвитку вищої освіти Республіки Корея, які класифіковано як сформовані, практико-орієнтовані, загальні, системоутворювальні, прогресивні у форматі національної та глобальної просторових площин (інтенсифікація фінансування; посилення зв'язку вищої освіти з національною економікою; оптимізацію управління закладами вищої освіти; цифрова трансформація; масовізація; трансформація змісту на компетентнісні засади; підвищення якості; інтернаціоналізація; інтеграція до регіонального та світового освітнього просторів). Наукова увага дисертантки зосереджена на дослідження перспектив використання конструктивного досвіду Республіки Корея щодо розвитку вищої освіти для України.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Результати дисертаційного дослідження є суттєвим внеском у вивчення проблеми вищої освіти, історії її становлення, особливостей організації системи освіти на сучасному етапі, структурних трансформацій, інновацій та викликів.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що висновки і рекомендації, які були зроблені на основі дослідження функціонування системи вищої освіти в Республіці Корея, можна використати для удосконалення освітньої політики щодо подальшого реформування вищої

освіти в Україні та отримання ефективних результатів, у процесі входження України у світовий інноваційний освітній простір. Результати дослідження можуть бути використані викладачами закладів вищої освіти для розширення та вдосконалення змісту навчальних курсів «Порівняльна педагогіка» і «Педагогіка вищої школи». Здобувачка цілком вірно підкреслює, що одержані результати та висновки дисертаційного дослідження слугують орієнтирами для проведення українськими компаративістами подальших досліджень з проблеми університетської освіти в Республіці Корея.

4. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності.

Зміст дисертації та її виконання засвідчує, О.Є. Назаренко майстерно оперує загальною методологією порівняльних досліджень. Одержанню достовірних і обґрунтованих наукових результатів сприяло застосування комплексу методів наукового дослідження: аналіз, систематизацію, порівняння, узагальнення, для аналізу праць вітчизняних і зарубіжних дослідників та експертів у галузі вищої освіти, урядових документів, законів, статистичних даних з аналізом, синтезом, класифікацією та узагальненням фактів для визначення особливостей функціонування системи вищої освіти Республіки Корея; специфічні методи науково-педагогічного дослідження: порівняльно-історичного (для простеження динаміки змін, які відбуваються в системі вищої освіти Республіки Корея), компаративного (для зіставлення та порівняння процесів, характерних для систем вищої освіти обох країн), прогностичний метод та метод екстраполяції (для формулювання висновків та рекомендацій щодо перспектив використання південнокорейського досвіду інноваційного розвитку вищої освіти в Республіці Корея в Україні).

5. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових публікаціях.

Результати дослідження О.Є. Назаренко представлено на науково-практичних конференціях різного рівня та відображено у 19 одноосібних публікаціях, із них 5 статей (4 – у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному періодичному виданні), 14 публікацій апробаційного характеру.

6. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Дисертація О.Є. Назаренко має чітку структуру, відзначається цілісністю та логічністю викладу наукового матеріалу, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних

джерел та додатків. Логіка і послідовність викладу тексту дисертаційної роботи відповідає вирішенню поставлених завдань дослідження.

У *першому розділі* дисертаційного дослідження представлено результати аналізу стану розробленості проблеми в науковій вітчизняній та зарубіжній літературі, який дозволив констатувати, що проблема вищої освіти Республіки Корея становить значний інтерес для зарубіжних науковців. Проаналізовані здобувачкою праці засвідчують широку географію в рамках цієї наукової проблеми. На основі проведеного ретроспективного аналізу розвитку вищої освіти в Республіці Корея зроблений висновок про те, що становлення освіти Республіки Корея відбувалося впродовж багатьох десятиліть під впливом політичних, економічних, суспільних, культурних та інших факторів, які визначали розвиток країни, в результаті чого країна сформувала унікальну модель національної високоякісної освіти, засновану на конфуціанській традиції з орієнтацією на економічне зростання та конкурентоспроможність. О.Є. Назаренко окреслено характер розвитку вищої освіти Республіки Корея на сучасному етапі в умовах її глобалізації та регіоналізації. Пріоритетом визначено сприяння процесам сталого розвитку корейського суспільства та конкурентоздатності національної економіки, як і забезпечення можливостей для постійного розвитку окремої особистості, зважаючи на її професійні і особистісні потреби.

У *другому розділі* дисертаційного дослідження розкрито засади функціонування вищої освіти в Республіці Корея на правовому, організаційному та змістовому рівнях. На законодавчому рівні закони, підзаконні акти, Укази Президента забезпечують ефективність реалізації державної освітньої політики, створено національне правове поле багатовекторного функціонування національної освіти. О.Є. Назаренко акцентує увагу на відповідності динаміки розвитку законодавчої бази із запитами держави в умовах швидкозмінних процесів національного, регіонального та глобального рівнів. Організаційні параметри південнокорейської вищої освіти синхронізується зі стандартами, які визначаються розвитком вищої освіти провідних країн світу в умовах глобалізації, яка спричиняє уніфікацію усіх сфер життя. На змістовому рівні вищої південнокорейської освіти застосовується підхід компетентісно-орієнтованого навчання. Базова університетська освіта розглядається крізь призму компетентісного підходу та полягає у формуванні універсальних навичок грамотності; формуванні критичного та аналітичного мислення, вміння знаходити необхідну інформацію; вмінні визначати та формувати цілі особисто для себе та інших; вмінні критично мислити та приймати нестандартні рішення; вихованні почуття спільності, співпереживання та уміння працювати в команді, формування навичок раціонального спілкування та здатності інтегрувати емоції в раціональне мислення, що відображено у відповідних освітніх компонентах кожної конкретної навчальної програми.

У *третьому розділі* досліджено стратегічні орієнтири розвитку вищої освіти в Україні. На основі нормативно-правових, аналітично-статистичних та наукових джерел, а також розробленій Міністерства освіти і науки України Стратегії розвитку, виокремлені та проаналізовані ключові її тенденції. Основні увагу здобувачка приділяє питанням законодавчого та фінансового характеру функціонування вищої освіти в країні, а також окремим організаційно-управлінським аспектам. дисертація виокремлює пріоритетні напрямки та рекомендації для стратегічного розвитку системи вищої освіти в Україні, що можуть стати підґрунтям для формулювання ефективних політичних та управлінських рішень. Результати можуть бути корисними для науково-дослідницької спільноти, урядових органів, освітніх інституцій та всіх зацікавлених сторін, які мають інтерес до розвитку вищої освіти в Україні. Ґрунтуючись на даних, отриманих у ході дослідження, О.Є. Назаренко надає пропозиції щодо можливості імплементації досвіду Республіки Корея в українські освітні реалії. На думку здобувачки для модернізації національного сектору вищої освіти перспективним є імплементації концепту розвитку корейської вищої освіти, що ґрунтується на координатах інновації – дослідження – економіка.

7. Дотримання академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Експертиза тексту дисертаційного дослідження та його результатів (висновків, пропозицій та рекомендацій) дає підстави стверджувати, що О.Є. Назаренко було дотримано загальних вимог та вимог академічної доброчесності. Дисертанткою відповідним чином оформлені посилання на наукові та документальні джерела, статистичні матеріали. Анотація поданого дисертаційного дослідження є чіткою характеристикою роботи, відображає мету та новизну наукової праці. Зміст анотації не містить інформацію, яка була б відсутня у тексті дисертації.

8. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. У п.п.1.2 здобувачка зазначає, що рамковою для дослідження становлення вищої освіти Республіки Корея були періодизації Міністерства освіти і науки Республіки Корея, періодизації Д. Адамса (D. Adams), Дж.-К. Лі (J.-K. Lee), Дж. Кіма (J. Kim). На основі вищезазначених періодизацій було розроблено порівняльну таблицю розвитку освіти в Республіці Корея (сс.66-68) та представлено авторську періодизацію розвитку вищої освіти. На нашу думку, необхідно було би вказати, які саме аспекти не були враховані в цих періодизаціях, що спонукало авторку на обґрунтування власної.

2. Одним з позитивів даного дослідження є поданий у п.п. 3.1 порівняльно педагогічний аналіз особливостей функціонування українських ЗВО. У рамках дослідження, з поміж великої кількості ЗВО України здобувачкою було обрано Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Київський університет імені Бориса Грінченка. В підрозділі подана їхня характеристика, але доцільно було б обґрунтувати, чому саме ці ЗВО слугували базою дослідження.

3. Здійснюючи ґрунтовний порівняльно-педагогічний аналіз розвитку вищої освіти в Україні та Республіці Корея, дисертанткою чітко визначені особливості (переваги) організації вищої освіти у Республіці Корея. Водночас, бажано було б виокремити і недоліки, яких слід уникати в Україні, впроваджуючи надбання зарубіжного досвіду.

4. Попри фундаментальність дослідження здивувала майже відсутність додаткової статистичної, документальної інформації у додатках, яка завжди у порівняльних дослідженнях виконує функцію цінного джерела, унаочнення питання, що досліджується та систематизації дослідного матеріалу.

5. Автор здійснила теоретичне дослідження актуальної проблеми. Воно має вагому наукову новизну, вирізняється цілісністю та оригінальністю. З огляду на позитивну оцінку роботи вважаємо за доцільне опублікувати її матеріали та результати у вигляді монографії.

9. Загальний висновок про рівень набуття здобувачкою теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей.

Аналіз дисертації та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження Олександри Євгенівни Назаренко на тему «Тенденції розвитку вищої освіти в Республіці Кореї» є завершеним, цілісним, самостійним науковим дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення. У роботі отримано нові науково обґрунтовані результати, які дали змогу авторці здійснити комплексне вирішення важливого актуального наукового завдання у галузі педагогіка. Висновки сформульовані дисертанткою чітко і повною мірою, розкривають за поставленими в роботі завданнями, основні надбання та результати дослідження. Вважаємо, що робота виконана на належному науковому рівні.

10. Загальна оцінка дисертації та наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня та з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам.

Дисертація «Тенденції розвитку вищої освіти в Республіці Кореї» є самостійною науковою працею, яка повністю відповідає спеціалізованій вченій раді та вимогам, що визначені наказом Міністерства освіти і науки України №

40 від 12 січня 2017 року «Про запровадження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження наукового ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 р., а її авторка – Назаренко Олександра Євгенівна – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри
авіаційної англійської мови
Національного авіаційного
університету

Наталія ПАЗІЮРА

Бродячий з навчальної роботи
Враховано
Полухін